

*Panu Profesorowi Janowi Ożdżyńskiemu
w siedemdziesięciolecie urodzin –
przyjaciele, koledzy, uczniowie*

Jubileusz siedemdziesięciolecia urodzin prof. dr. hab. Jana Ożdżyńskiego

Profesor Jan Ożdżyński urodził się 6 października 1941 roku w Stykowie nad rzeką Kamienną (pow. Starachowice), gdzie jego ojciec po odbyciu służby wojskowej w Korpusie Ochrony Pogranicza (pułk „Czortków”) dzierżawił w pobliskich Szeli-gach młyn wodny na rzece Świślinie (dziś zbiornik wodny „Wióry”), co niewątpliwie wpłynęło na zainteresowania akwatyistyczne dzisiejszego Jubilata. W latach 1947–1954 młody adept wiedzy uczęszczał do oddalonej o kilka kilometrów szkoły podstawowej w Nietulisku Fabrycznym, kiedyś znanego ośrodka przemysłu hutniczego (z czasów Stanisława Staszica i Ksawerego Druckiego-Lubeckiego). W 1958 roku ukończył Liceum Ogólnokształcące im. Joachima Chreptowicza w Ostrowcu Świętokrzyskim, nawiązujące swą nazwą do tradycji Komisji Edukacji Narodowej. Tu wykrystalizowały się Jego zainteresowania humanistyczne, między innymi pod wpływem profesor Eweliny – Ewy Lipkowej, nauczycielki języka polskiego. W tym samym roku rozpoczął studia w Wyższej Szkole Pedagogicznej, z którą to Uczelnią związał później całe swoje życie zawodowe i naukowe.

Pracę magisterską „Polskie współczesne słownictwo sportowe”, napisaną pod kierunkiem profesora Stanisława Jodłowskiego, obronił z wyróżnieniem w czerwcu 1963 roku. Z inspiracji profesora Zenona Klemensiewicza praca ta ukazała się drukiem w serii Towarzystwa Miłośników Języka Polskiego w 1970 roku.

Po ukończeniu studiów i odbyciu stażu asystenckiego mgr Jan Ożdżyński został w 1963 roku zatrudniony w Katedrze Języka Polskiego WSP w Krakowie, kierowanej przez jego promotora profesora Stanisława Jodłowskiego, któremu zawdzięcza metodyczną dbałość o kształt słowa pisanego i fascynację problematyką kształcenia sprawności językowych, a w warstwie naukowej – zainteresowania składnią języka mówionego, zwłaszcza zjawiskiem modalności i analizą dyskursu, którą S. Jodłowski zapoczątkował w Polsce artykułem *O rozwijających i nawiązujących członach zdań* („Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językoznawczego”, t. 4: 1934, s. 64–70).

W 1968 roku Jan Ożdżyński zawarł związek małżeński z Bolesławą Beściak, absolwentką Akademii Wychowania Fizycznego w Krakowie (gimnastyka artystyczna, rehabilitacja i logorytmika), a po roku przyszedł na świat syn Grzegorz, obecnie doktor nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa, a zarazem informatyk i wydawca (formatowanie publikacji naukowych), a także utalentowany sportowiec (biegi maratońskie i narty biegowe).

W 1972 roku Jan Ożdżyński obronił pracę doktorską nt. „Funkcjonalne warianty wypowiedzi w środowisku sportowym (studium socjolingwistyczne)”, opublikowaną w serii „Prac Komisji Językoznawstwa Polskiej Akademii Nauk, Oddział w Krakowie” w 1979 roku.

W 1973 roku doktor J. Ożdżyński powołany został na stanowisko adiunkta w Zakładzie Języka Polskiego WSP w Krakowie, kierowanym wówczas przez doc. dr. hab. Jana Zaleskiego, który zapisał się w pamięci uczniów i współpracowników jako wzór uczonego, mistrza i nieodżałowanego przyjaciela.

Dziesięciolecie 1973–1983 to okres szczególnie intensywnej pracy dydaktycznej dr. J. Ożdżyńskiego; wypromował w tym okresie przeszło stu dwudziestu magistrantów i dyplomantów. Jednocześnie angażuje się w badania dialektologiczne dla *Ogólnokarpackiego atlasu gwarowego* (red. Alfred Zaręba); zebrał materiały z miejscowości Jurgów na Spiszu, którym oczarowany jest do dziś.

Podjął kontakty naukowe z gdańskim ośrodkiem badań nad terminologią morską i słownictwem żeglarskim (staż naukowy u profesora Bogusława Krei w 1984 roku), co zaowocowało wyborem tematu rozprawy habilitacyjnej „Morska wspólnota kulturowa w świetle faktów językowych” (1989). Habilitacja odbyła się przed Radą Wydziału Humanistycznego WSP w Krakowie w marcu 1990 roku (zatwierdzenie habilitacji w październiku 1990).

W 1993 roku dr hab. Jan Ożdżyński mianowany został na stanowisko profesora nadzwyczajnego w Instytucie Filologii Polskiej WSP w Krakowie, a równocześnie prodziekana Wydziału Humanistycznego i kierownika Zakładu Logopedii i Lingwistyki Edukacyjnej (od 1 września 2000 r. Katedry Logopedii i Lingwistyki Edukacyjnej), którym kieruje do dziś. Na stanowisku tym wypracował koncepcję programową studiów logopedycznych i zorganizował pracownię komputerową z programem naukowym i dydaktycznym w postaci: multimedialnej analizy sygnałów akustycznych i optycznych; komputerowego systemu do nauki języków obcych; zajmował się m.in. koordynowaniem badań słuchu fonemowego dzieci oraz terapii osób jąkających się, a także diagnozowaniem dzieci z uszkodzonym słuchem. Profesor inicjował między innymi prace związane z włączeniem w europejski system opracowania i przetwarzania informacji terminologicznych, zgromadził ze swym zespołem bank danych bibliograficznych dotyczących najnowszych osiągnięć w zakresie diagnozy i terapii logopedycznej i innych.

Dalsze zainteresowania i poczynania profesora Jana Ożdżyńskiego przebiegały kilkoma torami: dotyczyły zorientowanej kognitywnie leksykologii i terminoznawstwa, lingwistyki kulturowej, pragmalingwistyki i etnolingwistyki. W 1998 roku ukazała się obszerna monografia *Konteksty kulturowe słownictwa flisackiego*. Posłużyła ona za podstawę wniosku o tytuł profesora nauk humanistycznych, zatwierdzonego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej 12 lipca 1999 roku, a Minister Edukacji Narodowej i Sportu pismem z dnia 19 września 2002 roku mianowała profesora Jana Ożdżyńskiego na stanowisko profesora zwyczajnego w Akademii Pedagogicznej w Krakowie.

W 2000 roku ukazała się w Wydawnictwie Naukowym Akademii Pedagogicznej w Krakowie rozprawa *Teoria i praktyka terminologii logopedycznej*, napisana wspólnie z dr. Józefem Surowańcem. Praca ta utwierdziła środowisko logopedyczne w przekonaniu, iż Katedra Logopedii i Lingwistyki Edukacyjnej AP (Uniwersytetu Pedagogicznego) w Krakowie jest jednym z wyróżniających się i znaczących ośrodków badań nad polską i międzynarodową (słowiańską) terminologią logopedyczną.

Począwszy od 1984 roku profesor Jan Ożdżyński organizuje w swej Katedrze cykliczne konferencje naukowe, których owocem jest obszerna i licząca się seria wydawnicza „Studia Logopedyczne” (od 2006 r. „Studia Logopaedica”); poszczególne pozycje wyznaczają najważniejsze nurty, zainteresowania, koncepcje i tendencje badawcze w polskiej lingwistyce edukacyjnej. Dotychczas ukazało się dziewięć tomów:

1. *Polska terminologia logopedyczna* (1994);
2. *Językowy obraz świata dzieci i młodzieży* (1995);
3. *Dyskurs edukacyjny* (1996; wyd. 2. poszerzone 1997);
4. *Sprawności językowe* (1997);
5. *Wartościowanie w dyskursie edukacyjnym* (1999);
6. *Konteksty kulturowe w dyskursie edukacyjnym* (2002);
7. *Konteksty pragmatyczne i kognitywne w dyskursie edukacyjnym* (2006);
8. *Relewancja i redundancja w dyskursie edukacyjnym* (2008);
9. *Argumentacja w dyskursie edukacyjnym* (2011).

W przygotowaniu znajdują się dwa kolejne tomy poświęcone: *Akwizycji językowej (w świetle gramatyki konstrukcji)* oraz *Potoczności dziecięcych wypowiedzi*.

Zainteresowania Profesora związane z językoznawstwem polonistycznym koncentrują się wokół kognitywnie i kulturowo sprofilowanej leksykologii i terminoznawstwa, między innymi słownictwa sportowego, żeglarskiego, morskiego i flisackiego (sam przez szereg lat uprawiał kajakarstwo, uczestnicząc w 1971 roku w zimowym spływie rzeką Brdą i kilkakrotnie w „tygodniu dzikich wód” na Rabie, Dunajcu i Popradzie). Dalsze prace dotyczyły „dyskursu szkolnego” i kognitywnych aspektów rozwoju mowy dziecka. Odrębny nurt badań stanowi genologia dziennikarskich (radiowych i telewizyjnych) sportowych i edukacyjnych form wypowiedzi.

Opublikował 7 książek i przeszło 80 rozpraw i artykułów z zakresu leksykologii historycznej, słownictwa specjalnego, pragmatyki językowej (analizy dyskursu), psycholingwistyki, socjolingwistyki, gramatyki komunikacyjnej, lingwistyki kognitywnej i kulturowej oraz zagadnień kształcenia sprawności językowej (dwa skrypty i podręcznik *Kształcenie sprawności językowych*) (w druku).

Odrębny nurt zainteresowań działalności naszego Jubilata stanowi działalność recenzyjna: setki recenzji prac magisterskich i dyplomowych, dziesiątki recenzji wydawniczych, kilkanaście ocen prac doktorskich, habilitacyjnych i profesorskich dopełniają obrazu zaangażowania w dydaktykę i metodykę zróżnicowanych poziomów szkolnej i akademickiej edukacji.

Jako członek Komisji Rozwoju i Zaburzeń Mowy Komitetu Językoznawstwa PAN i Kolegium Logopedycznego profesor Jan Ożdżyński koordynuje działania nad koncepcją studiów logopedycznych. Aktywnie uczestniczy w działalności metodycznej, instruktażowej i eksperckiej w zakresie kreowania nowych programów kształcenia logopedów w Polsce, szkolenia i doksztalcenia czynnych logopedów, jak również powoływania nowych kierunków i specjalności logopedycznych. Niesłabnącą popularnością i uznaniem cieszą się ciągle doskonalone i modyfikowane dwuletnie podyplomowe i trzyletnie licencjackie studia logopedyczne.

[6]

Za zasługi dla polskiej oświaty i szkolnictwa wyższego profesor Jan Ożdżyński odznaczony został Medalem Komisji Edukacji Narodowej (1985), Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (2004) oraz Złotą Odznaką za Zasługi dla Ziemi Krakowskiej (1979).

Wśród kolegów, współpracowników i studentów Uniwersytetu Pedagogicznego, językoznawców krakowskich i logopedów polskich profesor Jan Ożdżyński cieszy się ogromnym szacunkiem i sympatią, czego naukowym świadectwem jest niniejsza Księga Jubileuszowa.

Leszek Bednarczuk